

KOHTUMISED VALLARAHVAGA – KUULAMISEST UUTE KUULMISTENI

Valla edu laiemalt sõltub sellest, kui hästi läheb igal valla elanikul. Selle eelduseks on omakorda aga vastastikku austav ning kahepoolne suhtlus - oskus ja soov kuulata erinevaid mõtteid ning arvamusi. Ja mitte ainult kuulata, vaid ka kuulda. Kes ikka teab kuhu vald peaks liikuma, kui mitte selle valla elanikud?! Kande roll nende mõtete ja arvamuste kokkutoomisel ongi just vallavanemal. Just seetõttu, iga-aastasele kiirele jõulusaginale lisaks, kutsusin teid kohtumistele, et omavahel rohkem tutvavaks saada, kuulda, mis eri piirkondadele muret ja rõõmu teeb ning ühiselt pidada plaane tuleviku osas. Pean neid kohtumisi ääretult väärtuslikuks. Aitäh, et leidsite selleks aega!

Iga järgmine kohtumine kinnitas üha enam kogukonna huvi ja soovi valla arengus rohkem kaasa rääkida ning taoliste regulaarsete kohtumiste vajadust. Kohtumistel oli minu peamiseks huviks teada saada, mis vallas muutmist, lahendust vajab. Kas suund, kuhu täna liigume, on see õige. Soov saada ka konkreetseid ettepanekuid valla arendamiseks. Alustasime hetkeolukorrast ning sellest, mis täna pinnuks silmas. Ja siit koorusid välja mitmed suuremad ja väiksemad lahendused, mis vallas muutmist, lahendust vajavad teemad alates ühistranspordi korraldusest, heakorrast, veevaliteedidst Laukal ja Kõpus kuni kodanikuühenduste suurema kaasamiseni. Teravalt on päevakorral perearsti/-õe vastuvõtu vajadus Kõrgessaare piirkonnas. Kuna perearstikeskuseid on ka laiemalt ees ootamas mõningad ümberkorraldused, siis selle valguses töötame omalt poolt selle nimel, et koostöös perearstidega leida lahendus perearsti (minimaalselt pereõe) vastuvõtu korraldamiseks Kõrgessaares.

Igal kohtumisel tuli vähem või rohkem kõne alla ka valla teede korrahoid, nii valla kruusateed kui ka Kärkla tänavad. Kõik nimetatud muretekitavad objektid said kirja ning järgemööda loodame neile lahendust tuua. Ootamatult saabunud lumine talv pakub uusi väljakutseid, kuid loodame ka siin koostöövaimule ning mõistvale suhtumisele. Loodan, et tunneme saabunud

Pildil: Rahvakohtumine Laukal.
Foto autor: Niels Rattiste

talvest siiski ka rõõmu

Alanud aasta eelarve ning valla finantsolukorra osas pean oluliseks öelda välja, et minu arvates on Hiiu vald viimastel aastatel ehk veidi üle oma võimete elanud. Vallavalitsus on uue 2016. aasta eelarve volikogule esitanud ning loodetavasti on see lehe ilmumiseks läbinud ka esimese lugemise. Täna eelarve on kaugel ideaalst, laual olid mitmed rasked valikud. See kindlasti ei tähenda paigalseisu, vaid hoolikamat kaalumist, teadlikumat rahalugemist ning tugevat kursihoidmist. Suurematest investeeringutest on planeeritud uue sotsiaalkeskuse eelprojekt, Kõrgessaare ja Lauka koostootmisjaamade ja kaugküttele ülemineku eelprojekt, lasteaia Kalda tn maja elektrisüsteemi kaasajastamine ning Kõpu õppekoha küttesüsteemi pelletküttele üleviimine.

Tulevikku vaadates pakkus kõneainet haldusreform – Hiiu vallal on eelmises

ühinemises palju õppida ning väärtuslikke kogemusi, mida jagada. Leian, et haldusreformi küsimusi tuleb kõikidel Hiiumaa omavalitsustel arutada üheskoos ning välja töötada ühine nägemus saare arengust. On oluline, et enne võimalikku ühinemist tuleb läbi kaaluda, kuidas saab tagatud erinevate piirkondade huvide kaitse ning sisuliselt olema suutelised vastama küsimusele - miks üldse ühineda? Siis saab ka koos edasi minna.

Lõpetuseks julgustan teid kõiki aktiivselt kaasa rääkima ja arvama, mis on valla tegemistes hästi ning mis võib-olla nii hästi ei ole. Vahel ootab mõni mure pikka aega lahendust seetõttu, et vastav info pole õigesti kohast jõudnud. Töötame ühiselt parema kodukoha nimel!

Reili Rand
Vallavanem

PÄÄSTJAD ON NÜÜD ABIVAJAJATELE LÄHEMAL

Hiiumaa Vabatahtlik Merepääste Selts on oma 5 aastase tegutsemisperioodi jooksul märkimisväärselt arenenud. Liikmete arv on tõusnud 34-ni, panustatud on palju liikmete koolitamisega, varustuse soetamisega, ennetustegevusse ning viidud läbi mitmeid treeningharjutusi ja edukaid merepääste operatsioone, millest kahjuks kõik kannatanud ei tulnud välja elusalt. Meid on märkimisväärselt toetatud nii rahvusvahelisel, riiklikul kui ka kohalikul tasandil ja tugi on olnud ikka valdavalt rahaline.

Hetkel on merepäästjatel koostöös Hiiu Vallaga käsil merepääste arengut toetav rahvusvaheline Interreg projekt „MASAPO“, mille raames tekib Hiiumaale lisaks kaks päästepaati, hulgaliselt isikukaitse varustust, viiakse läbi koolitusi ja teavitussõnumite, paigaldatakse Kõrgessaare ja Kärkla sadamatesse ja Kõrgessaare piirkonna laurikohtadesse infotahvliid koos esmaste päästevahenditega. Luuakse väikesadama baasturva-

lisuse kvaliteedi märk. Projektis osalevad välispartnerina Ahvenamaa, Eestist Saaremaa, Kihnu, Muhu ja Hiiumaa. Projektis on planeeritud investeeringutele ca 150 000€ ja teistele tegevustele ca 80 000€.

Alates käesoleva aasta algusest sai Hiiumaa Vabatahtlik Merepääste Selts oma kasutusse ühe ruumi Kärkla sadamahoones, kus hakatakse hoiustama isikukaitse varustust. Sellega saab Kärkla sadamahoone juurde täiendava funktsionaalsuse ja paraneb oluliselt merepäästjate operatiivsus päästesündmustele reageerimisel. Saame olla oma varustuse ja kompetentsiga veele, st abivajajatele veelgi lähedamal.

Martin Kagadze
Hiiumaa Vabatahtlike Merepääste Seltsi juhatuse liige

Pildil: Vabatahtlikud päästjad Orjaku koostööharjutusel, pildil vasakult Tanel Hindreks, Teet Laja, Henry Laanemäe, Martin Kagadze, Marek Rätsep ja Kaspar Kruuse.
Foto autor: Jako Vernik

Pildil: Päästealus Wiima väljatõstmine Kärkla sadamas
Foto autor: Martin Kagadze

Sündis uus vallakodanik

LOVIISE SAAR

Hiiu Vallavalitsus õnnitleb vanemaid!

HIIU VALLA NOORTEVOLIKOGU

Hiiumaa noortekogu, MTÜ Hiiumaa ANKUR, aktiivsete liikmete seast koorus välja idee lükata käima Hiiu vallas noortevolikogu.

Tänaseks on idee teostamine jõudnud lõpusirgele. Noortevolikogu on noortest koosnev nõuande kogu, mille ülesandeks on analüüsida kõiki valla noori puudutavaid eelnõusid, esitada uusi ettepanekuid ja tõstatada küsimusi, mis veel vajavad lahendamist. Loodava osaluskoogu aktiivgrupp koosneb seitsmest liikmest: Gregory-Martin Linder, Robin Niidas, Maria Valk, Mirjam Laanejõe, Siret Sahtel, Anette-Maria Kõmmus ja Emili Kuuse. Noortekogul saab olema oma põhimäärus, mille peab kinnitama Hiiu vallavolikogu.

“Noortevolikogu aktiivgrupp on tänulik endisele Hiiu vallavolikogu esimehele ja MTÜ Hiiumaa ANKUR asutajale Margit Kagadzele sisulise abi ja noorte innustamise eest. Lisaks oleme oma ideele tuge saanud Hiiu vallavanemalt Reili Rannalt. Loodame, et vallavolikogu võtab lähiajal meie põhimääruse menetlusse. Julgestan kõiki inimesi, eriti noori, küsima meie tegevuste kohta, mis seni on toimunud ja mis on edaspidi plaanis, “ jagas oma mõtteid Gregory-Martin Linder, kes on aktiivgrupi eestvedaja.

E-raamatukogu – mis see on?

Tavaliselt mõtleme raamatukogust kui kohast, kus saab laenutada teavikuid. Enamus inimesi käivad raamatukogus selleks, et leida sobilikku lugemist. Palju vähem on neid inimesi, kes kasutavad muid raamatukogu teenuseid, nagu rendivad ürituste korraldamiseks ruume, lasevad teha dokumentidest koopiaid või neid skaneerida. Veelgi vähem on neid, kes kasutavad koduteenindust.

Raamatukogul on ka teine pool, mis on vähem levinud ja eestlasele veel natukene võõras – see on e-raamatukogu. E-raamatukogu mõiste assosteerub inimestele nagu paralleel tavararaamatukoguga – et laenutad raamatuid. Ehk siis, peaks nagu olema e-raamatute laenutus? Tegelikult on e-raamatud ainult üks osa ja e-raamatukogu mõiste palju laiem.

Kui minna Hiiu Valla Raamatukogu uuele kodulehele raamatukogu.hiiuvald.ee ja klõpsata e-raamatukogu peal, avaneb neli alamenüüd: Andmebaasid; Eesti elu; Ajalehed ja uudisteportaalid, E-raamatud.

Andmebaaside kaudu saab otsida raamatuid, vanu ajalehti, teadustöid, koduloo materjale ja palju muud infot, mis on abiks kooli- või üliõpilastööde ning kaugtöö tegemiseks. Info otsimiseks ei pea sõitma Tallinnasse, vaid palju saab ära teha neid andmebaase kasutades. See on väga oluline aja ja raha kokkuhoid, tõstab elukvaliteeti saarel. Oskuslik infootsing on Hiiu Valla Raamatukogu üheks prioriteediks 2016. aastal. Soovime jõuda selle infoga koolidesse, viia läbi koolitusi õpilaste ja täiskasvanute hulgas.

Eesti elu koondab portaale, mis on vajalikud igapäevaeluks. Oluline on leida kõige vajalikumad portaaliid ühest kohast, et ei peaks liigselt otsimisega aega raiskama.

Ajalehed ja uudisteportaalid annavad edasi kõige värskemaid uudiseid.

Kõige viimane on E-raamatud ja seda põhjusel, et hetkel ei toeta Eesti seadusandlus e-raamatute laenutamist läbi raamatukogu. Loodetavasti see lähiaastatel muutub. Täna pakub seda teenust ainult Tallinna Keskraamatukogu teatud tingimustel. Kellel häda väga suur, saab neid tingimusi uurida.

Kindlasti ei ole andmebaaside ja oluliste portaaliid loetelu lõplik, seetõttu on teretulnud iga ettepanek, mida võiks lisada. Palun saata ettepanekud aadressil raamatukogu@hiiuvald.ee

Nii saame kujundada raamatukogu selliseks nagu soovime.

Annely Veevo
direktor

RAAMATUKOGUL ON UUS KODULEHEKÜLG

Hiiu Valla Raamatukogul on sellest aastast uus kodulehekülg raamatukogu.hiiuvald.ee

Tere tulemast külastama!

TULEOHUTUSEST HIIU VALLAS

Hiiumaa vallas toimis 2015. aastal 13 tulekahju. Neist neli eluhoonetes, kaks muus hoonetes ja seitse väljaspool hooneteid. Hoone tulekahju- de tekkepõhjuseks oli kolmel juhul tahma süttimine suitsulõõris, ühel juhul hooletus, ühel juhul rike elektriseadmes ja ühel juhul oli tegemist kuritahtliku teoga, mille eesmärgiks oli võõra vara hävitamine.

Mõned soovitud uueks tuleohutusaastaks.

Teeme ometi oma küttesüsteemid ohutuks!

Küttesüsteemid vajavad regulaarset puhastamist. Kõige parem on kui seda teeks korstnapühkija. Kortrelamus peabki selle eest hoolitsema kutseline korstnapühkija. Ühe korteriga elamus võib neli aastat ise puhastada, igal viiendal aastal tuleb samuti kutseline korstnapühkija tellida.

Lisaks puhastamisele tuleb jälgida ka järgmisi nõuandeid:

- Küdevat kütteseadet tuleb hoida pideva järelevalve all.
- Pane tuhk mitteolevast materjalist anumasse.
- Tuleb vältida ülekuutamist – küta korraga üksnes üks ahjutäis puid. Kui sellest toasooja saamiseks ei piisa, on ohutu kütta üks ahjutäis hommikul ja teine õhtul. Metallkestaga kaminates, ahjudes puhul – paar kolm halgu korraga.
- Küta tuleb kuivade puudega – ka õuest, kaetud riidast toodud puudel on suur niiskuse sisaldus. Arvestada tuleb puude kütteväärtusega. Näiteks lepal on see väiksem, saarel suurem.
- Ahju või pliiti tuleb küta lahtise siibriga – vaegpõlemine tekitab tahma.
- Kütteseadmed vajavad normaalseks põlemiseks õhku – nõukogudeaegsed hõredad eluruumid (õhu loomulik juurdevool igalt poolt) tehakse remondi käigus „termoseks“, õhu juurdevoolu ruumi enam ei ole ja kütteseaded lihtsalt ei tõmba. Õhu juurdevoolu ruumi paigaldatakse välisseina ventilatsiooni klapp.

Suitsuandur igasse kodusse

Õigesse kohta paigaldatud ja töökorras andur annab meile ruumi mingil põhjusel levivast suitsust aegsasti märku. Andur tuleb paigaldada lakke ja kui on suur majapidamine, tuleb paigaldada andur kindlasti ka igale korrusele. Anduri tööshoidmiseks ei ole vaja midagi muud, kui andurit aeg-ajalt tolmust puhastada ja vajadusel paigaldada uus patareid. Patareid vahetamise vajadusest annab andur lühikeste piiksutustega ise märku.

Kelle kodud suitsuanduriga varustatud, võivad olla kindlad, et nende rahulik õuuni on valvatud. Suitsuandur küll ei muuda su kodu tuleohutuks, kuid tulekahju korral avastab selle kiiremini kui inimhina või -silmi.

Hooli enda lähedastest

Vaadake üle ka oma lähedaste ja naabrite kodud. Kas neil on seal ohutu? Kui märkate, et neil on abi vaja, siis aidake neid ise või andke neist teada. Me kõik peame mõistma seda, et kui jätame märkamata, võib juhtuda õnnetus, mis lõppkokkuvõttes võib puudutada ka neid, kes on oma kodudes teinud kõik, et õnnetusi ei juhtuks. Meie soovime kindlasti probleemi ees silmi mitte kinni panna ning võtta telefon ja helistada nt kohaliku omavalitsusse, päästeametisse, politseisse. Rohkem teie tegema ei pea, aga võite olla kindlad, et probleemiga hakatakse tegelema. Kui need samad koostööpartnerid ei tea, et teil on probleem, siis nad ei saa sellega ju tegeleda.

Päästeameti visiooniks on jõuda aastaks 2025 päästealase turvalisuse tasemelt võrdsele positsioonile Põhjamaadega. Tegemist on ambitsioonika ülesandega, aga kui me saame selle poole liikuda igaühe, kes enda turvalisuse eest hoolib, sealhulgas ka Hiiumaa vallakodanike kaasabil, siis on kõik võimalik. Siit ka üleskutele meile kõigile - võtame endale 2016. aastal eesmärgiks järgida eelpoolnimetatud lihtsaid soovitusi. Siis oleme koos ühe pika ja vajaliku sammuga turvalisuse nimel astunud.

Jaak Jaanso
Tuleohutuskontrolli büroo juhataja
Päästeameti Lääne päästekeskus

HIIU VALLA ARENGUPLAANID AASTANI 2023

„Hiiumaa vald on saanud endale arengukava, mis on senisest rohkem vallakodanike nägu. Kunagi varem ei ole Kärda linna ega Kõrgessaare valla arengukavad pärinud nõnda suurt tähelepanu. Tegemist on positiivse näitega osalusdemokraatiast. Paljud ettepanekud on jõudnud arengudokumentide ja seega ei ole õige arvamus, et oma sõna ei ole mõtet sekka öelda – nagunii vallas midagi ei muutu. Muutub küll ja see algab igast inimesest endast. Siinkohal tänan kõiki vallaelanikke ja -töötajaid, kodanikeühendusi, volikoguliikmeid ja teisi, kes on arengukava protsessi oma panuse andnud. Hiiumaa vallas on olemas selged sihid ja nüüd tuleb targalt toimetada, et suurelt unistatu tasapisi ellu viima hatata.“ kinnitas tollane vallavolikogu esimees Margit Kagadze, kelle juhtimisel arengukava endale uue kvaliteedi sai.

ARENGUKAVA KOOSTAMISE PROTSESSIST

Hiiumaa valla arengukava 2014 – 2023 võeti esmakordselt vastu 2014 aastal. Vastavalt kehtivatele õigusaktidele tuleb dokument vaadata üle igal aastal. Möödunud aasta alguses tegi vallavalitsus arengukava tegevuste seire, st analüüsi, mis on tehtud, mis veel tegemata. Tollase vallavanema Georg Linkovi juhtimisel kinnitas vallavalitsus, et põhimõttelisi muudatusi arengukavasse ei ole tehtud ja eelnõu saadeti suvekuudel volikokku eesmärgiga arengudokument vallavolikogu poolt kinnitada hiljemalt oktoobris.

Paraku protsess pidurdus, kuna nii vallavalitsus kui – volikogu oli alahinnanud kogukonna huvi arengukava sisulise arutelu osas ja otsustajad ei jätinud korrektselt arengukavade ja eelarvestrateegia koostamise korda. „Arengukava on valla arengu strateegiline dokument, mis peab ulatama ühest valitsemisajast kaugemale ja mille sisusse peavad kõik vallaelanikud saama anda oma panuse. Nii vallavalitsusel kui volikogul peab jätkuma kannatust inimesi ära kuulata.“ kirjutas Margit Kagadze 28. septembri pressiteates.

VL Üks Hiiumaa fraktsiooni initsiatiivil tehti koalitsiooni poolt vallavolikogu täiskogule ettepanek astuda arengukava menetlemisel samm tagasi. Nii kinnitati volikogu uue ajakava, mis tõi endaga kaasa mitmeid sisulisi arutelusid ja dokumendi uue avalikustamise.

15. oktoobril moodustati vallavolikogu otsusega juhtühm, kus igal liikmel oli oma valdkond: Aili Küttim (valitsemine ja kodanikuühendused); Tiit Harjak (majandus, arendus, planeerimine, taristud ja keskkond); Jaanus Berkamm (turism ja mainekujundus); Inge Talts (sotsiaalhoolekanne ja tervis) ja Margit Kagadze (haridus, noorsootöö, kultuur, sport ja vaba aeg). Juhtühma liikmed kutsusid kokku valdkondlikud töörühmad, kuhu kaasati eksperte, ettevõtjaid, hallatavate asutuste juhte ja töötajaid, vallavolikogu liikmeid, kodanikeühenduste esindajaid, riigiasutuste ametnikke, noortekogu aktiivseid liikmeid jt sihtrühmade esindajaid nii Kärda kui Kõrgessaare piirkonnast. Töörühmade isikkoosolek on kirjast arengukava dokumendi juures olevates lisades.

Kõik töörühmad arutasid juba eelnevalt laekunud muudatuseettepanekuid ja lisasid veel oma mõtteid. Töörühma otsustuste alusel koostas vallavalitsus arengukava muutmise määruse eelnõu, mis avalikustati kaheks nädalaks lisatähtsustega tegemiseks. Pärast avalikustamise perioodi toimusid rahvaosale (Kärda ja Kõrgessaare) ning sealse ettepanekute alusel (sh varasemalt esitatud ettepanekud) tegi juhtühm eelnõus vastavad täiendused ning parandused ja eelnõu esitati uuesti vallavalitsusele. Seal edasi liikus dokument vallavolikogu komisjonides ja 17. detsembril võttis vallavolikogu täiendatud Hiiumaa valla arengukava 2014 – 2023 vastu.

Järgnevalt on toodud lühiväljaõde iga valdkonna olulisematest muudatustest valla arengukavas. Järgmine verstaap on käesoleva aasta märtsikuu toimuv arenguseminar, kus analüüsitakse seniste tegevuste elluviimist, sh ühendatud tegevuste temaatikat.

HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Uute eesmärkidena lisati töörühma ettepanekul info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kaasajastamine kõikides haridus- ja noorsootöö asutustes ning huvi- ja üldhariduskooli õpetajate täiendkoolituse toetamine. Alushariduse tegevuskavast viidi välja täiendava lasteaiarühma avamine Kõrgessaares, kuna lähiaastate sünniprognosi järgi puudub selleks vajadus. Arendusobjektide loetellu lisati Hiiumaa Las-

teaia Vigri maja õueala mänguatraktsioonide uuendamine, kuna varasemalt oli kirjas vaid Kärda asuva Kalda maja õueala parendamine. Põhi- ja gümnaasiumihariduse tegevuskavas ei ole enam juttu koolide ühtsest juhtimisest ja Hiiumaa Põhikooli loomisest. Kärda Ühisgümnaasium korraldatakse ümber Kärda Põhikooliks, sh on Kõpu õppekoht. Õppetöö algab 1. septembril 2016 ja Lauka Põhikool jätkab samal õppeaastal iseseisva õppeasutuseks. Põhikoolidega seonduvad edaspidised muudatused selguvad koos Hiiumaa valla põhihariduse valdkondliku arengukava loomisega. Gümnaasiumiharidust hakkab pakkuma riigi-gümnaasiumina Hiiumaa Gümnaasium, mille tarbeks ehitatakse ümber KÜGi üks tiib. Noorsootöö valdkonna tegevuskava suurimad muudatused puudutavad nõustamisteenuste, kuna varasemalt Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskuse HUPS poolt pakutud karjääri- ja õppenõustamisteenuste pakumine läks üle riigi hallatavasse asutusse – SA INNOVE Hiiumaa Rajaleidja Keskusesse. Arendusobjektide nimistust viidi välja Hiiumaa Noorsootöö Keskuse Kõrgessaare noortemaja katusealuste ruumide renoveerimine ja kasutuselevõtt, kuna selleks puudub otsene vajadus. Töörühma juhtis vallavolikogu poolt Margit Kagadze.

SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERTIVHOID

Suurimad muudatused Hiiumaa valla arengukava sotsiaalvaldkonnas tõi kaasa Kõrgessaare perearsti Tiina Miku loobumine oma tööst. Seetõttu jäi plaanidest välja Kõrgessaare Perearstikeskuse ruumide kaasajastamine, mis pidi arengukava järgi toimuma 2015. a. jooksul. Arengukava sai sisse viidud, et vald peab läbirääkimisi Kärda perearstikeskusega, et toimuks pereõe vastuvõtt Kõrgessaares. Pereõe vastuvõtt Kõrgessaares võib toimuda ka Kõpu tee 8. Selleks, et Kõrgessaare piirkonna inimestele oleks arstiabi kättesaadav, rakendatakse vald selleks otstarbeks lisasõiduvahendi ja autojuhi. Arengukava uues versioonis on täpsustatud lisanduvaid sotsiaalteenuseid: õpperevangeerijate erihoolikandeteenus, eakate päeva-hoiuteenus, lapsehoiuteenus. Selleks, et Hiiumaa valla saaks olla riigi poolt rahastatavate teenuste osutajaks, on plaanis jätkata sotsiaalteenuste kvaliteedi hindamist EQUASS Assurance kvaliteedisüsteemi alusel. Plaanis on jätkata koostööd Hiiumaa Haigla, täpsustunud on koostöövaldkond: hooldekodu ehitamine. Jätkuvalt on arengukavas sotsiaalkeskuse uue hoone rajamine Pargi 3. Arengukava järgi võib loota, et uus sotsiaalkeskus, mille osa on pensionaat, on valminud aastaks 2020. Töörühma juhtis vallavolikogu poolt Inge Talts.

KULTUUR. SPORT. VABA AEG

Töörühma ettepanekul täpsustati valdkonna eesmärgi: Hiiumaa vallas on piirkondlikku eripära arvestavad huvi-, kultuuri-, spordi- ja vaba aja tegevuse võimalused. Uute tegevustena lisati Lauka küla olemasolevate mänguväljakute arendamine ja uute loomine, kuna varasemalt oli mainitud vaid Kärda piirkonda (Allika ja Metsa tänava nurk ning Torini tänava piirkond). Kuna Hiiumaa valla on otsustanud osaleda Hiiumaa Kunstide Kooli loomisel, mis hakkaks edaspidi korraldama kogu Hiiumaa huviharidust, tuleb töörühma liikmete arvates jõuda esmalt ühise arusaamiseni Hiiumaa huvihariduse korraldamisel. Lisaks on vajadus ühte kontseptsiooni järele huvi-, kultuuri-, spordi- ja vaba aja tegevuste korraldamisel, et erinevate tegijate poolt pakutu täidaks arengukavas seatud eesmärgi. Valdkonna arendusobjektide loetelu täiendatakse kolme objekti võrra: arendusvaldkonda tutvustava ekspositsiooni väljaarendamine, Kõrgessaare Vaba Aja Keskuse administratiivruumide rekonstrueerimine ja Linnumäe ratsamaneerijate laiendamine ja kaasajastamine. Valdkond oli liidetud hariduse ja noorsootöö töörühmaga.

MAJANDUS. ARENDUS. PLANEERIMINE. TARISTUD. KESKKOND

Majandus, arendus ja planeerimise valdkonna uueks eesmärgiks kinnitati töörühma ettepanekul töökohtade loomise kasulavaks olemise, seda eelkõige kõrge lisandväärtusega majandussektorites. Suundutakse enam uuendusmeelse ja sotsiaalselt vastutustundliku majanduse ülesehitusele, mis toetub samas kohalikele ressurssidele ning tehnoloogilisele pärandile. Olulisiks tegevussuuna muutuks on meie saarelisele eripärale, sealhulgas loodus-, elu- ja kultuurikeskkonna konkurentsivõime keskendumine. Selleks on lisatud erinevaid tegevusi. Eraldi on välja toodud maksumaksjate, riikliku rahastusega töökohtade ja kaugtöövõimalustega töökohtade Hiiumaale toomine,

samuti tegevusvõimalused valguskaabli kasutusele võtmiseks. Vajalikuks peeti Läänemere Teadmiskeskuse Kõrgessaare rajamise projekti taaskäivitamist. Väikeettevõtluse ja turismi arengut toetatakse terviklikuma visiooni, turundus- ja koostöövõrgustiku loomisega ja ülahoidmise läbi.

Taristud ja keskkonna peatükki lisas töörühm tegevusteks kohalike teede ja tänavate korrastamisele lisaks ka teekraavide puhastamine ja rajamine ning naabrivalve liikumise toetamine. Ülejäänud muudatused olid pigem redaktsioonilist laadi. Töörühma juhtis vallavolikogu poolt Tiit Harjak.

TURISM JA MAINEKUJUNDUS

Turismi ja mainekujunduse eesmärgi ja tegevusi on töörühma ettepanekul täiendatud. Olulisel kohal on Hiiumaa kohalike eripärade märkamine ja nende ära kasutamine turunduses, turismihooaja pikendamine ning valla asustuste ja taristu parem rakendamine teenuste pakumisel turismis. Kärda sadamapiirkonna tervise- ja loomakeskuse juurde on lisatud Eesti Toidu Avastuskeskuse loomine. Turismitäiendamisel planeeritakse toetada kodanikualgatusi ja tegeleda elukeskkonna mainega, sh osaleda Maale Elama projekti tegevustes. Uueks arendusobjektiks on Hiiumaa valla kohalike teenimise tähtsustamine ja suunaviitade paigaldamine. Jätkuvalt toetatakse valla traditsioonilisi kultuuri-, vaba aja ja spordiriigis. Hiiumaa valla tunnustusteks on: Hiiumaa Lastefestival, Ühismaalimine, Hiiumaa Kohvikutepäev, Lestafestival, Hiiumaa maratoni ja suvine kontsertide sari „Kõrgessaare mõisapargi muusika“, Hiiumaa Folk, Kärda Ratsupäevad. Rahvusvaheline koostöö jätkub organisatsioonidega Läänemere saarte koostöövõrgustik B7 ja Läänemere Linnade Liit (UBC). Eraldi on välja toodud Hiiumaa sõprus omavalitsused: Norrtälja Rootsi, Länsi – Turunmaa Soome, Arnt Neukloster – Warin Saksamaal, Targale Lätist, Georgioupole Kreeata saarelt, Vissenbjergi kommunu Taanist ja Sillamäe linn Eestist. Töörühma juhtis vallavolikogu poolt Jaanus Berkamm.

VALITSEMINE JA KODANIKUÜHISKOND

Valitsemise ja kodanikuühiskonna peatükk on arengukava uuendamise käigus teinud läbi kõige suuremad muudatused. Põhjaliku eeltöö tegid ära MTÜ Loode – Hiiumaa külaude selts ja MTÜ Kõpu piirkonna arendusselt Valguskiir. Vastavalt laekunud ettepanekutele sõnastas töörühm valdkonna uued eesmärgid: Hiiumaa vallavalitsus on kogukonna usaldusväärne, õiglane ja avatud partner, kes vallaelu juhtimisel järgib Euroopa hea halduse tava ning seisab valla tasakaalustatud arengu eest; Hiiumaa vallavalitsus on valikoguga kaasav kogukonda kohaliku elu korraldamise lähtudes seejuures kaasamise heast tavast; Kodanikuühendused pakuvad (koostöös Hiiumaa valla) kogukonnale täiendavaid teenuseid, lisaks avaliku ja erasektori pakutavatele. Tegevuste loetellu lisati hulganisti kaasamist kirjeldavaid punkte. Näites planeeritakse koostööd kodanikeühendustega viia läbi küstitusi vallaelanike hulgas, et tulemusi arvestada otsuste tegemisel ja ressursside jaotamisel. Vallavalitsuse ja -volikoguliikmed selgitavad ja põhjendavad avalikkusele kogukonda puudutavaid õigusakte või otsustatavaid küsimusi valla infokanalites ja aruteludel juba ettevalmistamise käigus. Lisaks on arengukavas kirjast, et Hiiumaa valla Teataja hakkab järjepidevalt avaldama ülevaateid vallavalitsuse, -volikogu ja selle komisjonide tööst, sh töös olevate eelnõude sisukokkuvõtteid ning jagab teavet omavalitsuse toimise kohta. Haldusreformiteemaline punkt sai olulise tähtsuse. Nimelt pooldab Hiiumaa valla omavalitsuste ühinemist ja kaalub osavaldade rakendamist. Vabaühenduste (MTÜ-d, seltsingud, kogudused jt) tegevuste toetamine ja võimaluste piires projektide kaasrahastamine hakkaks lähtuma Siseministeeriumi Ühenduste rahastamise juhendmaterjalist ja Hiiumaa valla mittetulundusliku tegevuste toetamise korrast. Selleks, et valla eri piirkondades oleks võimalik pakkuda ühte kvaliteediga teenuseid, ajakohastatakse valla juhtimisstruktuuri ning koostatakse valdkondlikud arengukavad huvihariduses, põhihariduses, huvitegevuses, kultuuris ja spordis. Töörühma juhtis vallavolikogu poolt Aili Küttim.

Arengukava täisversioon on kättesaadav valla kodulehel www.hiiumaa.ee. Kõik ettepanekud ja rahvaosalekole protokolliid on kättesaadavad valla kodulehe dokumendisüsteemis.

Juhtühma liikmetelt saadud info alusel koostas kokkuvõtte Margit Kagadze.

MEREKULTUURIAASTA 2016

Rannikul elavate rahvaste jaoks on meri ajast aega olnud ellujäämise ja elukvaliteedi tagaja. Tänu tema mitmekülgsele praktilisele kasutusväärtusele on merel tänapäevalgi suur majanduslik, aga kindlasti ka kultuuriline roll. Hoolimata poolesajandilisest kultuurilisest ja majanduslikust katkestusest, mille nõukogude aeg meie merendusse ja merekultuuri jättis, ei ole aineeline ega vaimne kultuuripärand täielikult hävinud. Et säilinnud hoida ja edasi kanda, tuleb esmalt olemasolevat teadvustada ning seejärel ühiselt mõelda, kuidas edasi minna.

Meie kaasajal seostatakse merd eelkõige suve, puhkuse, päikese ja vaba aja veetmise võimalustega. Rannapuhkus ise on aga tege-likult ainult paarisaja aasta vanune traditsioon. Alanud aasta eesmärk on lisaks sellele näidata, et meri on ka meie ajalugu, töö, toit, kultuur,

haridus, traditsioonid, uskumused jpm.
2016. aasta on merekultuuri teema-aasta

Alanud merekultuuriaasta annab taas põhjuse pöörata end näoga mere poole ja küsida, kas oleme lihtsalt mereäärne rahvas või mere-rahvas. Merekultuuriaasta eesmärk on väärtustada Eesti mereajalugu ja osutada tähelepanu merega seotud traditsioonidele. Ühendades erinevaid kultuurivaldkondi, koondab käesolev teema-aasta enda alla kõik merekultuuri edasikandvad ettevõtmised ja sündmused, mille seas on nii kontserte, konverentse, arutelusid, festivale, võistlusi kui ka töötubasid.

Merekultuuri rikkuse ja paljususe annavad edasi merekultuuriaasta neli temaatilist lainet. Jaanuaris ja veebruaris toome esile pärandi- ja kultuuriteemad. Kevadel, märtsis, aprillis ja

mais on fookus mereohutusel ja -haridusel. Suvine laine juunis, juulis ja augustis kutsub kõiki mere äärde ja mere peale aktiivselt puhkama ja vaba aega sisustama. Septembrist kuni novembrini on aeg tõsisemateks aruteludeks Eesti kui mereriigi tuleviku üle.

Merekultuuriaastal on võtmeroll inimeste käes ning kultuuriloo kujundamiseks ja edasikandmiseks on ühtviisi vajalikud nii loojad kui osasaajad. Loodame, et alanud aasta toob kõiki sagedamini nii mere äärde kui merele mitte ainult suvel, vaid ka kevadel, sügisel ja talvel.

Hiiumaa vallas on merekultuuriaastale pühendatud traditsioonilised sündmused nagu: Tuulekalafestival 28. mail Kärda Sadamas Hiiumaa Lastefestival ja Ühismaalimine 4. juunil Kärda Lestafestival 13. augustil Kõrgessaares Lisaks jõuab ka sel suvel Kärda sadamasse ka Muhu väina regatt.

VABATAHTLIKUNA TÖÖTAMISE KOGEMUSEST HIUMAAL

Loo algus on 2015 aasta kevadel, kui Hiiumaa Noorsootöö Keskus tegi ettepaneku Hiiumaa Lasteaiale võtta vastu vabatahtlik. Rühma õpetaja, kes sellega nõus oli, on omane lähenemissuund, et õppimine peab olema midagi enamat, kui faktide tuupimine. Sümpaane on veel, et EVT (Euroopa Vabatahtlik teenistus) puhul on loodud tasakaalustatud programmiga ning on üleskutse mõlemapoolsele heategevusele.

Vastuvõtt ja esmakohane leidis aset ühel pimedal sügisõhtul novembri alguses ning kohe selgus see, et prantslanna Chloe Kalonek on avatud kõigele uuele ning tema ja laste vahel on kerget sidet luua. Motiveeritud käitumise vorm avaldus juba isadepäeva pool Hiiumaa Muuseumis, kus kasusaajad olid lapsevanemad toredate fotode näol

Noorel on töötades vabatahtlikuna vabandus versus kontrolli olukord, ta võib pakkuda välja tegevusi, samas on tal järgida mõningaid etteantud ülesandeid. Näitena jõulupidu 2015, kus ta aitas õpetajat dekoratsioonide tegemisel, aga samas oli üritus ise paika pandud sündmustikuga.

Vabatahtliku osalus erinevates tegevustes on paljuski vabatahtlik, kollektiivse iseloomuga ja pigem soovituslik, kuid ta peab töötama iga nädal vähemalt 30 tundi, mille hulgas on keeleõpe. Tegevused on paljuski eksperimendilised nagu prantsuse keeles lastele laulmine, vestlemine ja juttude lugemine.

Oluline on, et enamuses määravad tegevusi sotsiaalsed ja kultuurilised tegurid, kui protsess, järkjärguline uue kultuuriruumiga tutvumine, sest vabatahtlik on elanud ise 400000 elanikuga suurlinnas ning piirkonnas, kus sajab aastast kuu el päeval vihma ehk Lõuna-Prantsusmaal. 2016 aasta kevadel on ees ootamas Euroopa Päeva üritust Hiiumaa Valla lasteaias, kus ta tutvustab Prantsusmaad ning oma kodumaad kultuuri.

Kaks kuud, mis Chloe on saarel elanud on olnud peaaegu silmapilkselt möödunud aeg, ees on ootamas tore koostegutsemine mai 2016 lõpuni. Chloe tulevik on seotud kunstivaldkonnaga ning ta saab Hiiumaa Valla lasteaiast selle poole püüdnudle inspiratsiooni.

Õpetajast juhendaja roll on anda ülevaate sellest, et etapid lasteaias on ligikaudses järjekorras ja osutada noore jaoks olulistele pöördpunktidele, mis pannakse kirja noore vabatahtliku jaoks olulisse dokumenti, EVT Noortepassi. On riskantne juba praegu kokku võtta kogu protsessi, mida noor EVT jooksul kogeb, rohkem on tegemist eksperimendilise kogemusega. Sageli saab olulisi üleminekutetki hinnata alles tagasivaates.

*Kaira Västriik
Hiiumaa lasteaias kasvataja*

HERKIS ROOSIMAA

Olen 21 aastane noormees, pärit Hiiumaalt. Süda täis seiklushimu ja uusi väljakutseid ning on ka pikemat aega soov olnud tegeleda noortega.

Peale keskkooli käisin välismaal, vabatahtlikuna töötasin noortevabaaja keskkuses. Eelmise aasta suvel olin organisatsiooni K-OMA praktikant, kus teinud noortele põnevaid inglise keelseid laagreid. Ja nüüd juba õpin noorsootöö valdkonnas Kõrgemas Usuteadlikus Seminaris. Nii on mu soov noortega tegeleda üsnagi vilja kandev olnud.

Ühel vaheaja nädalal, aga tekkis mul võimalus olla Hiiumaa Noorsootöö Keskuse Kärdla noortemaja töötaja. Noortemajale kui ka minule oli see taaskord uus põnevust pakkuv väljakutse. Töötasin enamasti õhtul kaheksast kümneni. Proovisin külalastajatega kohe kontakti saada ning kutsusin neid erinevaid mängu mängima. Samal ajal uurisin ka noortelt, mis nemad sellest arvavad kui hiljem sulgeme. Vastused mis sain naerul suudelt olid mulle väga julgustavad. Iga teine külalastaja ütles, et nii võiks olla iga päev. Põhjuseid oli ka teisi, saab kuskil soojas

istuda; on võimalus kuhu hilisemal kellaajal minna, et sõpradega aega veeta jne. Minu üllatuseks selle nädala jooksul mil ma seal olin, ei olnud ühtki probleemi. Kõik sujus väga ladusalt. Kui minu viimane tööhüüdi kätte jõudis, siis ütlesin noortele, et edaspidi taaskord avatud kuni kella kaheksani. Hiljem nii mõnigi küsis, millal ma tagasi tulen ja jälle kümnene ukseid avatud on.

Olen väga tänulik Hiiumaa Noorsootöö Keskusele, et mulle selline võimalus anti. Tunnen nüüd üha rohkem, et tulevikus tahaks panustada noortele ning nendega töötamisele.

Merle Salusoo

Hiiumaa Noorsootöö Keskuse vabatahtlik Maria Blinova on esimese kolme kuu jooksul tegutsenud peamiselt Kärdla noortemajas. Selle aja jooksul on noored ta väga hästi vastu võtnud ja temaga ka harjuda jõudnud. Nad on talle õpetanud ukakat ning peituse mängu, kaasanud teda piljardit ning erinevaid lauamänge mängima. Ei ole proovimata jäänud ka Wii- konsooli erinevat stiili tantsud. Maria on meie noortele õpetanud jaapani keelt ja kultuuri, on toiminud erinevad meisterdamise töötoad ning sushi- õhtu. Maria on huvilistele õpetanud ka kitarrimängu. Jõulude aeg möödus noortemaja kaunistades ning piparkooke küpsetades. Tal on õnnestunud käia Hiiumaa valla kahes koolis- KÜG-is vene keele tundides ning Lauka PK-s suhtlusringides ennast, oma kodumaad ning kultuuri tutvustamas. Lauka PK-s õnnestus tal õpetada oma rahvatantsu, millele vastisid õpilased omapoolse rahvatantsuga. Koos noorsootöötajatega õnnestus Marial külalastada Lõuna-Eestis Rõuget ja Otepääd. Vana-aasta saatis ta ära Kärdla linna ilutulestikku vaatades.

Järgmisena tahaks ta veidi puhata ning siis ennast jagada rohkem nii Kärdlas kui Kõrgessaare piirkonna koolide ning noortemajade vahel. Kohtumine erinevate inimestega ning erinevad väljakutsed muudavad siinoleku kindlasti väärtuslikumaks. Oma vabal ajal on ta jõudnud tegeleda võrkpalli, tennisega, karate ning pillimänguga.

Josef Černotík

It's been already over three months since I came to Hiiumaa. My work in the library is mostly around the website which was new to me. At first I had a strong feeling of "how can I do this?" but I have learned a lot. I can say that I really enjoy the work with multimedia, I got ready some graphics for the website and also edited a video. I have discovered some hidden potential there! It's a kind of work that I enjoy to do and I have the feeling that I do it well. But there is still much to learn.

Life in Hiiumaa is very different from what I knew from the Czech Republic. Not just because I'm in another country and people speak a different language but also the differences between mainland and island, a small town and a big city are present every day. Life here is slower, much more peaceful, people are not constantly stressed out. That's what I like. But it has its disadvantages as well. It's difficult to travel. There are only two buses to Tallinn every day, the ride takes 4 hours. It would be nice to have more opportunities to travel and get to know other parts of Estonia as well but I don't mind too much. And right now, we have a beautiful winter. I haven't seen so much snow for many years.

I have already made a lot of friends here which is good because there's always something to do and I can learn more about what local life really looks like. And it helps with my language skills as well.

In my free time I like to walk around and take photos, at least if it's not too cold, snowy or rainy. There is always something interesting to find if one has the time and patience to look around. And the sea keeps changing all the time. I think it's impossible to take two identical photos of it.

1. jaanuarist kehtib uus abivahendite teenuse korraldus

Koos uue aasta algusega hakkas Eestis kehtima uus abivahendite korraldus, mis lubab abivahendi osta või rendida inimese enda valitud ettevõttest ja sobivaima hinnaga. Riik kompenseerib abivahendi vastavalt piirhinnale. Kallimate abivahendite puhul on võimalik taotleda erimenetlust.

Kui inimesel on kehtiv isikliku abivahendi kaart olemas, võib abivahendi saamiseks pöörduda otse abivahendite pakkuva ettevõtte poole. Seejuures soovitakse hinnapakumisi nüüdsete küsida ettevõtetest üle Eesti, et leida endale sobivaima funktsionaalsuse ja maksimummusega abivahend (ettevõtete nimekirja leiab Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/abivahendid-3/>). Abivahendi soetamisel ei ole inimene seega enam seotud elukohajärgsete ettevõtete ja maakonnaga – raha liigub koos inimesega. Infot abivahendi hindade kohta võib küsida ettevõtetest ka telefoni teel.

Abivahendi soodustused jäävad Kui varasemalt kompenseeris riik teatud protsendi abivahendi hinnast, siis nüüd on abivahendite kehtestatud lisaks piirhinnad, mille siselst on kättesaadavad kaks kolmandiku enam kasutusel olevatest abivahenditest. Piirhinna sees kehtib ka abivahendi soodustus.

Kui vajalik abivahend on keerukam ja kallim, inimene vajab mitut abivahendit või on raskusi omaosaluse tasumisega, tuleb esitada taotlus erimenetluseks Sotsiaalkindlustusametile. Võrreldes vana süsteemiga, kus kallima ja keerulisema abivahendi taotlemine võis kesta ka 8–9 kuud, on nüüd taotluse läbivaatamise maksimaalne aeg 30 päeva ja vajaduse korral kaasab Sotsiaalkindlustusamet eksperte.

Taotluse vorm on leitav ameti kodulehelt (<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee> -> blanketid -> abivahendid blanketid). Posti või e-posti teel taotlust esitades tuleb lisada koopia kehtivast arstitõendist või rehabilitatsiooniplaani sellest lehest, kus on kirjas isikuandmed ning lehest, kus on abivahendi vajadus kas nimetuse või kirjeldusena välja toodud. Taotlust saab esitada ka klienditeeninduses. E-posti teel tuleb taotlus saata aadressile abivahendid@sotsiaalkindlustusamet.ee. Vastus saadetakse taotlejale posti teel ja see tuleb ettevõttesse pöördumisel kaasa võtta koos isikut tõendava dokumendi ning arstitõendi või rehabilitatsiooniplaaniga. Kui taotleja on avaldanud soovi saada otsus e-posti teel, peab ta selle välja printima koos kinnituselehega ja ettevõttesse kaasa võtma.

Uue isikliku abivahendi kaardi ja duplikaadi saab Sotsiaalkindlustusametist Kui inimesel on esmakordselt vaja abivahendit, tuleb esmalt saada tõend pere- või eriarstilt. Abivahendi(te) vajadus võib olla tõendile märgitud nii nimetuse või kirjeldusena kui ka ISO koodina. Abivahendi vajadus võib olla välja toodud ka rehabilitatsioonimeeskonna poolt koostatud rehabilitatsiooniplaanis.

Arstitõendi või rehabilitatsiooniplaani olemasolul tuleb pöörduda Sotsiaalkindlustusameti klienditeenindusse või saata taotlus isikliku abivahendi kaardi saamiseks posti või e-posti teel. Posti või e-posti teel taotlust esitades tuleb lisada koopia kehtivast arstitõendist või rehabi-

litatsiooniplaani sellest lehest, kus on kirjas isikuandmed ning lehest, kus on abivahendi vajadus kas nimetuse või kirjeldusena välja toodud. Posti või e-posti teel kaarti taotlejale saadetakse isikliku abivahendi kaart posti teel. Väljastatud kaardiga saate juba otse ettevõtete poole pöörduda. Ka kaardi duplikaadi saamiseks tuleb pöörduda Sotsiaalkindlustusametisse.

Abivahendite soetamisel võib esineda olukordi, kus teatud abivahendite grupi eelarve on mõnel hetkel suletud. Sellisel juhul tekib Sotsiaalkindlustusameti juurde üleriigiline järjekord, kuhu inimese suulise soovivaalduse alusel lisab teda abivahendite pakkuva ettevõtte. Järjekorra saabumisel saadab Sotsiaalkindlustusamet abivahendi soovijale sellekohase teate, millega tuleb 60 päeva jooksul pöörduda või võtta ühendust endale sobiva abivahendite pakkuva ettevõttega. Kaasa tuleb võtta: järjekorra saabumise teade, isikut tõendav dokument, kehtiv isikliku abivahendi kaart ja arstitõend või rehabilitatsiooniplaan. Ettevõtte väljastab abivahendi ainult järjekorrateate ettenäitamisel.

Abivahendite süsteemi muutustest on teavitatud ka kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajaid. Nende käest saab küsida nõu ning abi taotluste vormistamiseks, Sotsiaalkindlustusameti kodulehelt ettevõtte leidmiseks või muul viisil abivahendi kättesaamiseks, näiteks hinnapakumiste küsimiseks ning vajadusel transpordi organiseerimiseks.

Abivahendite loetelu leiab Astangu Puudealase Teabe ja Abivahendite Keskuse leheküljelt <http://www.abivahendikeskus.astangu.ee/abivahendi-teatmik/abivahendi-teatmiku-allalaadimine/>.

Küsimuste tekkimisel tasub võtta ühendust Sotsiaalkindlustusametiga kas e-posti teel abivahendid@sotsiaalkindlustusamet.ee, infotelefonil 16106 või minna enda jaoks sobivaimasse klienditeenindusse, mille asukohad leiab ameti kodulehelt <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/klienditeenindused/>.

*Merlin Veinberg
Sotsiaalkindlustusameti sotsiaalteenuste üksuse abivahendite nõunik*

LISA: Kuidas käib piirhinna arvestamine (näited 70% soodustuse korral)?

Odavam abivahend:
müügihind: 20,00 piirhind: 27,80
riigi poolt ülevõetav osa: 20,00 x 0,70 = 14,00
kasutaja omaosalus: 20,00-14,00 = 6,00

Kallim abivahend:
müügihind: 35,00 piirhind: 27,80
riigi poolt ülevõetav osa: 27,80 x 0,70 = 19,46
kasutaja omaosalus: 35,00-19,46 = 15,54

SEDA TOOB AASTA 2016

Et alanud aasta ei tuleks kehvem kui möödunu, pani Kärdla eakate nõukogu pead kokku ja mõttes välja rea tegevusi, mis pensionäride elu huvitavamaks muudavad.

Ka sel aastal jätkavad tööd mitmed kooskäimised nagu ajalootervise- ja loodusring, elurõõmu-, aiasõprade ja Bridziklubi, laule õpivad ansambliprouad ja Kultuurikeskuses käivad koos tantsijad ning võimlejad.

Peale nimetatute pakume välja igas kuus mitmeid nõ uhekordseid tegevusi

Tahame hinge sisse puhuda linnajalutuskäikudele, mis ei oleks lihtsalt kõndimine vaid ka teadmiste jagamine, kes kus on elanud ja mida huvitavat teinud. Kui ilmaolud lubavad, siis esimesed käigud toimuvad juba jaanuaris. Samas kuus katsetame esmakordselt annetusemüügi, mille tulu läheks Päevakeskuse pensionäride tegevuste toetamiseks. Veebruaris teeme ühe nobetate näppude päeva ja avame orhideefotode näituse ja märtsis kutsume külla kellegi, kes meile oma reisimuljetest räägib. Oleme ka ise reisihiimulised ja sõidame mais Suuremõisa renoveeritud härrastemaja vaatama, juunis aga Saaremaale, juulis Muhumaale ja augustis juba Tartumaale.

Pidu peame ka: 23. aprillil on kevadpidu Emmastes, 19. mail tuleb külla Boriss Lehtlaan ja 21. juulil lustime Kõpus Memme-taadi päevadel.

Eakate põhiline kohtumispäik on ikka Kärdla Päevakeskuses ja sealt saab Merikese käest ka täiendavat infot iga ürituse toimumise kohta. See paik on muutunud ka sooja tee joomise paigaks kauge-malt tulnutele ja liinibussi ootajatele. Ära astu sinagi uksest mööda ja saa osa keskuse mõnust õhkkonnast!

Urve Merendi

SPORDIKOOLIS ALGAS UUS SPORDIAASTA

Sporti tehakse Hiiumaal palju- on meil olemas palju võimalusi enda liigitamiseks, kõige suuremaks takistuseks on pigem enese motiveerimine. Muidugi tahaks alati, et kõik olemasolevad tingimused oleks veel paremad. Minu südamesoov on see, et Hiiumaa saaks endale kunagi "päris" spordihalli- kus saaks korraldada erinevaid võistlusi ja turniire, mida praegu on päris keeruline tingimuste tõttu korraldada. Puhuks sporditurismile ka uue elu sisse ning kui uued laevad liinile tulevad, siis mis viga inimesi Hiiumaale kutsuda!

Uuel aastal kogunes ka SA Hiiumaa Spordikooli nõukogu, kuhu on lisandunud neljale liikmele- Marin Vallikivi, Aivi Telvik, Kaidi Nõmmergi, Inge Elissaar, uus liige- värskel vallavanem Reili Rand. Kuna spordiinimeste soov on algusest peale olnud see, et sihtasutuse nõukogus oleks kindlasti üks sporditaustaga inimene, siis nüüd on otsuse tegemine vallavalitsuse käes, et sporditaustaga inimene ka nõukogus oma koha leiaks. Anname kindlasti muudatustest ka koheselt teada.

Nõukogu esimesel 2016. aasta istungil moodustati kooli õppenõukogu, kuhu kuuluvad kõik kooli õppetegevusega seotud isikud- treenerid. Ülari Kaibald, Mati Kiiver, Toivo Pruul, Anu Saue, Kristi Heilman, Joosep Rätsep, Mario Degtjov, Arvo Rist, Tanel Lips, Maarja Berkmann- need on need inimesed, kes igapäevaselt tegelevad spordikooli õpilaste jaoks sisulise tööga ning innustavad teie lapsi treeningutest ja võistlustest osa võtma.

Samuti asutati hoolekogu, kuhu direktori ettepanekul ja kandidaatide nõusolekul kinnitati järgmised inimesed: Aivi Telvik (sihtasutuse esindaja), Marta Eller (õpilaste esindaja), Anu Pielberg ja Marge Vähter (lapsevanemate esindajad), Tanel Lips ja Ülari Kaibald (treenerite esindajad) ja Tiia Liibert (vallavalitsuse esindaja). Hoolekogu valitakse igaks õppeaastaks ning järgmisel aastal on plaanis lisada veel viilistlaste esindaja ja koostööpartnerite esindaja. Suurimaks väljakutseks saab hoolekogule esmalt kooli arengukava väljatöötamisel kaasalöömine.

Vabastati kabe eriala õppemaksust ning treener Arvo Rist ootab enda juurde uusi õpilasi mõttespordiga süvendatult tegelema.

Lisaks alustati arutelu teemal, leidmaks spordikoolile oma sümbolika, mis seoks kooli õpilasi, õpetajaid ning koolis toimuvaid tegevusi veelgi rohkem. Sümbolika osas kuulutame peagi välja idee-konkursi.

Lisaks arutleti uute alade võtmise üle spordikooli. Spordikool ei ole oma erialade valikutelt kunagi "valmis", kuna alati leidub uusi alasid, mis on populaarsust kogumas või alasid, millel on Hiiumaale tulnud elama ala harrastav treener. Nagu näiteks suusatamine ja Alari Rimmelgi või taipoks ja Fred Kangur.

Mõtteid on igasuguseid ning kõik ideed, mis võiks aidata kaasa spordi propageerimisele, harrastajate arvu kasvule või laste hoidmisele spordiala juures, on igati teretulnud ning võib saata: spordikool@hiiuvald.ee.

*Kristi Linkov
Spordikooli direktor*

Pildil: Hiiumaa spordiveteranide ümarlaud Rannapaargus 2014, kust sai ka alguse spordikooli taasloomise idee
Foto autor: Toomas Kokovkin

MIDA TEHA VEEBRUARIS HIIU VALLAS?

09. veebruar

Vastlapäev Ristnas. Traditsiooniline vastlapäevaüritus Kõrgessaare piirkonna lastele. Korraldab Kõrgessaare VAK.

17:00 – 18:30 Lastevanemate kool "Digimaailm karjäärivalikutel abiks" Ülle Soonik ja Kati Vaht. Hiiumaa Rajaleidja Keskuses. Tasuta

11. veebruar

17:00 Koolitantsu Hiiumaa voor Kärkla Kultuurikeskuses. Pilet 5 eurot.

12. veebruar

17:00 Hiiu Keele Lugemiku esitus Kärkla Kultuurikeskuses. Tasuta

15. veebruar

12:00 Teadusteater Kärkla Kultuurikeskuses. Meelelahutuslik-teaduslik keemia alane show lastele. Pilet 4/5 eurot.

16. veebruar

11:00 Kabevoistlused põhikoolidele Kärkla Kultuurikeskuses.

18.-21. veebruar

Vabariiklikud kabevoistlused Kärkla Kultuurikeskuses

24. veebruar

12:00 Rahvamatk Kõrgessaare VAKi juurest. Peale matka pakume kuuma teed, kooki ja puuvilju. Lisainfo: Artur Valk 505 5732.

16:00 Vabariigi aastapäeva aktus ja kontsert "Minu laulu pidu" Kärkla Kultuurikeskuses. Esinevad Maiann Kärmas, Ain Agan, Raul Sööt, Andre Maaker.

NÄITUSED

Kärkla Kultuurikeskuse näituseruumis: 15.01-10.02 Tiia Järvepõld (maalid varbaga)

SA HIIUMAA MUSEUMID:

Veebruari esimesel poolel ilmub Hiiumaa Muuseumi toimetiste "Ajapakk" esimene number. Lisaks avatakse Pikas Majas Päästeameti ja Tuletõrjemuuseumi koostöös valminud näitus "Mees kuldse nõõbiga".

HIIUMAA GÜMNAASIUMI KUNSTIKONKURSS

Riigi Kinnisvara AS (RKAS) koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga kuulutas välja kunstikonkursi, millega soovitakse leida sobivaim kunstiteoste ideelahendus Hiiumaa Gümnaasiumisse, mis asub Kärkla linnas aadressil Uus tn 4/1.

Konkursi raames otsitakse ideelahendust, mis sobitaks rajatava riigigümnaasiumi arhitektuurse tervikuga. Kooli sise- ja väliruumi kujundamisel sai lähtepunktiks Hiiumaal kootud kirikinda Kärklale omane muster, mis väärtustab traditsiooni. Arhitektuurse konseptsiooni läbivaks ideeks on traditsiooniliste vihjete lisamine kaasaegsesse käsitlusse. Pakutava ideelahenduse näol peab olema tegemist väliruumi taiesega, mille paiknemiseks on ette nähtud kaks asukohta sõltuvalt idee lähenemisnurgast.

Züriisse kuuluvad Eesti Kunstnike Liidu esindajad Elo Liiv ja Kristian Nigul, Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühingu esindajad Anneli Porri ja Gregor Taul, Hiiumaa Gümnaasiumi kunstipeetaja Sulev Loopalu ning Hiiu valla arhitekt-planeeringute peaspetsialist Jürgen Vaht. Ekspertina osaleb zürii töös Hiiumaa Gümnaasiumi direktor Ivo Eesmaa.

Pärast kunstikonkursi võitja väljaselgitamist viib RKAS läbi väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse, et sõlmida võidutöö autoriga leping teoste tellimiseks ja paigaldamiseks summas 20 000 eurot, milles sisaldub ka autoritasu. Summale lisandub käibemaks. Auhinnafondi suurus on kokku 300 eurot. Esimese koha saanud kavandi eest preemiat ei maksta, preemia sisaldub võitajaga sõlmitava hankelepingu maksumuses. Teise ja kolmanda preemia suurus on vastavalt 200 eurot ja 100 eurot.

Osalemistaotluste ja kavandite esitamise tähtaeg on 10.03.2016 kell 11:00.

Täpsem info Riigi Kinnisvara AS, Mari Emmus, mari.emmus@rkas.ee

HIIU VALLA SOTSIAALKESKUSES VEEBRUARIS

Tegevustoas Kõrgessaare mnt 2, Kärkla

9.veebruar kell 11.00 vastlapäeva tähistamine.
17.veebruar kell 11.00 õpituba nahast järvehoidja valmistamine
18.veebruar kell 13.30 lõngakering – ootame kõiki käsitööhuvilisi
22.veebruar kell 10.00 meisterkokk Anne abiga valmistame „kasukat“

Muusikatund neljapäeviti kell 11:00 kõigile huvilistele.
Veebruaris üleval **Andrus SARIKU** loodusfotode näitus.
Tegevustoast on võimalik hankida endale või kingituseks kaarte ja väikeseid käsitöösemeid.

Päevakeskus puuetega inimestele Kõrgessaare mnt 2 avatud igal tööpäeval 9:00 -16:00
Omastehoolajate kokusaamine 25.veebruaril, kell 15.00 Kärkla tegevustoas.

Kärkla sotsiaalkeskus osutab **dušiteenust** (Vabaduse 47) reedeti alates kell 15:00, hind a 2,00 (pool tundi). Soovist teatada ette: 463 1456

Kõrgessaare päevakeskuses

Esmapäeviti ja kolmapäeviti kell 15.00 – 16.00 tervisevõimlemisring, treener Stella Suitso.
Kolmapäeviti kell 13.00 – 14.30 seniortantsuring, juhendaja Heli Harak.

04.veebruar kell 13.00 eakate ja päevakeskuse noorte koosviibimine: volikogu esimehe infotund. Transport: 11.45 Kiivera, 12.10 Koidma, Kidaste, 12.25 Rootsi, Pihla, 12.30 Lauka, Viskoosa.
09.veebruar kell 11.00 vastlapäeva tähistamine päevakeskuse noorte ja MTÜ Vikerkaare liikmetega
10.veebruar JUUKSUR alates kell 8.00. Eelnev registreerimine Sirje Vaku tel. 463 1297; 5666 2317

11.veebruar kell 11.00-15.00 Kõrgessaare Päevakeskuse lahtiste uste päev

Kui sa pole veel meie majja sattunud, siis on sul selleks hea võimalus tulla päevakeskuse avatud uste päevale 11.veebruaril. Saad tutvuda majaga ja teada, millega meie juures tegeleda saab, milliseid teenuseid pakutakse, millised huviringid tegutsevad ja muud kasulikke infot. Alati on oodatud uued mõtted ning ideed. Kohtumiseni avatud uste päeval!

11.00 Hiiu Valla Sotsiaalkeskuse erihoolekande klientide etteasted
12.00 infotund sotsiaalkeskuse juhataja ja valla sotsiaallosakonna ametnikega
13.00 kohv/ tee, suupisted
14.00 eakate etteasted, tantsud seniioritega

Meeldetuletus päevakeskuse noortele, kes osalevad 16-17.veebruaril toimival väljasõidul teatripäevale Astangule! Väljasõit 16.veebruar 7.15 Lauka, 7.20 Viskoosa, 7.35 Kärkla.

22.veebruar väljasõit Käina ujulasse: jõusaali kasutamine kell 12.00 – 12.30, vesivõimlemine kell 12.30 – 14.00, treener Helin Kääramees. Osavõtt teatada 15.veebruariks päevakeskuse telef. 4693712; 53339472 (Heli). Osalustasu 4.50 eurot. Transport MS Reisid: 11.00 Lauka, 11.05 Viskoosa.

Kõrgessaare Päevakeskus osutab **pesu pesemise ja dušiteenust**, eelnevalt kokku leppida tel. 469 3712, 5671 3773 (Liisi)

SOTSIAALTÖÖTAJATE VASTUVÕTU AJAD
KÕRGESSAARE TEENINDUSPUNKTIS JA LAUKA PÕHIKOOLIS
NB! Köpu teeninduspunktis vastuvõtt ette registreerimisel (tel 463 6096; 5333 0650)

Ametnik	Kuupäev	Kellaeg	Koht
Sotsiaallosakonna juhataja Kairi Hiis	R, 12.02	9:00 - 12:30	Kõrgessaare teeninduspunkt
Sotsiaallosakonna spetsialist	T, 02.02	9:00 - 12:30	Kõrgessaare teeninduspunkt
	T, 09.02	9:00 - 12:30	Kõrgessaare teeninduspunkt
	T, 16.02	9:00 - 12:30	Kõrgessaare teeninduspunkt
Lastekaitse spetsialist Triinu Rannast	K, 03.02	9:00 - 13:00	Lauka Põhikool

emt Elion

11.11.75
Eesti Kontsert

MUUSIKA EESTIMAALT

Maian Kärmas vokaal, tekstid
Mihkel Mälgand kitarr
Andre Maaker kitarr
Raul Sööt saksofon

K 24. veebruar kell 16 Kärkla kultuurikeskus

SALVA

estkontsert.ee

JANUARI SÜNNIPÄEVAD

KULLA TÖKKE	94
LAINA KÕRV	92
ERICH TÕNISMAA	92
ELLA NOORKÕIV	91
ANITA RÕHU	91
LOREIDA VAKU	88
LEHTI KUIVE	87
HILDA VAHT	85
SILVA ÖUNAP	84
MAIMU MATT	84
HELJU PINK	84
ELVI KÄÄR	84
ENDEL VAHT	83
HEINO VALK	83
ELMA TIKKA	82
HELLEN TSELLER	82
ÖIE KUUSE	82
EDMUND VESKI	82
HELVE TÖKKE	82
LAINA VASAR	82
AINO-MALL KIVISIKK	82
LILLI TAMMSALU	80
ARVI RÕHU	75
OLGA KÄÄRAMEES	75
MAIMO KALJO	75
GRIGORI KOTSUR	75
ANTS MILISTE	75
HELVE AUN	70
NADEŽDA LIIVO	60
KALLE KOTT	60
ÜLO MIKK	60
JAANUS NÕGISTO	60
MARGITA LINN	50
MAARIKA TÜRNPÜÜ	50
MART MÖLDER	50
ARVI TOSS	50

TOETUSTE TAOTLEMINE

Kuu taotlused **toimetuleku- ja sotsiaaltoetuste** määramiseks palume esitada koos pere eluasemekuludid ja tulused tõendavate dokumentidega:

Kärklas (Keskväljak 5a, tuba 220):

10. - 19. veebruar 2016

Kõrgessaare piirkonnas:

16. veebruar kl 09:00 – 12:30 Kõrgessaare teeninduspunktis

18. veebruar kl 11:00 – 12:30 Valitsejamajas

Toetuste väljamaksmine 26. veebruar 2016

(Info: Pille Alevi, pille@hiiuvald.ee, tel. 505 5746 või 463 6094)

TRANSPORDITEENUSE TELLIMINE

Transporditeenuse osutamine eakale või puudega isikule kohalikuks sõiduks **Kõrgessaare piirkonnas** info telefonil: 469 3712 või 5333 9472 Heli Harak

Kärkla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiinasutusse Hiiu valla eakatele ja puudega inimestele – info telefonil 463 6094 Pille Alevi

Kärkla sadama saun (Sadama tn 28/30):

06. veebruar kell 13:00 – 15:00 meestele
kell 15:30 – 18:00 naistele
20. veebruar kell 13:00 – 15:00 meestele
kell 15:30 – 18:00 naistele

Saunapileti hind on 2.30 eurot

Muudatused sotsiaalvaldkonnas

Alates 1. jaanuarist 2016 a. jõustusid muudatused riiklike sotsiaaltoetuste piirmäärade kohta.

1. Toimetulekupiir muutus järgmiselt:

- varasemalt 90 euro asemel 130 eurot pere esimese liikme ning alaealise kohta;
- varasemalt 72 euro asemel 104 eurot pere teise ja enama täisealise liikme kohta.

Toimetulekutoetuse saajal, kelle kõik perekonnaliikmed on alaealsed, on õigus saada koos toimetulekutoetusega täiendavalt sotsiaaltoetust 15 eurot.

2. Vajaduspõhise peretoetuse sisetulekupiir on:

- 358 eurot esimese pereliikme kohta
- 107,4 eurot alla 14-aastase pereliikme kohta
- 179 eurot 14-aastase ja vanema pereliikme kohta
Mõlemad riiklike toetusi makstakse kohaliku omavalitsuse kaudu riigieelarvelistest vahenditest. Täpsem info saamiseks palun pöörduda Hiiu Vallavalitsuse sotsiaallosakonda telefonil 463 6094, 505 5746 või aadressil Keskväljak 5a Kärklas.

Info isikliku abivahendi kaardi taotlejale

Alates 1. jaanuarist 2016 ei väljasta isikliku abivahendi kaarti enam kohalik omavalitsus, vaid taotlusi uue isikliku abivahendi kaardi saamiseks võtab vastu Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA). Samuti hakkab SKA vajadusel väljastama kaardi duplikaate. Kaardi või duplikaadi taotlemiseks tuleb esitada Sotsiaalkindlustusametile vastav taotlus e- posti või posti teel või pöörduda SKA klienditeenindusse. Taotluse vormi on võimalik leida SKA kodulehelt www.sotsiaalkindlustusamet.ee. rubriik: blanketid. Samuti leiab sealt klienditeeninduste asukohad ning lahtiolekuajad. Infot abivahendite süsteemi kohta, isikliku abivahendi kaardi ja erimenetluste kohta ning sotsiaalministri poolt allkirjastatud määruse riigi poolt hüvitatavate abivahendite ja piirhindade kohta saab järgmiselt:

E-post: info@sotsiaalkindlustusamet.ee
abivahendid@sotsiaalkindlustusamet.ee
www.sotsiaalkindlustusamet.ee
Infotelefon 16106

Meie hulgast on lahkunud

RAIVO TOOTS
REIN OJASALU
PAVEL TŠERTKOV
KALLE-HANNO REDLICH
KAIDO VILLMÄE
MIRALDE-NATALIE JÄRVROOS
ERNA HAAV
ASTRID SADAM

KÄRDLA KOOLI
VILISTLASTE
P*ID*U

Seoses riigigümnaasiumi tulekuga, läheb Kärkla Ühisgümnaasium oma viimase, 69. lennuga ajalukku. Kärkla kooli vilistlaste kokkutulek toimub 25. juunil 2016. a. Oodatud on kõik põhikooli, keskkooli ja gümnaasiumi lõpetanud. Päev algab kalmistul küünalde süütamisega ja endiste õpetajate ja vilistlaste mälestamisega. Toimub kirikukontsert, aktus ja näituste avamised. Vilistlastele on avatud koolimaja. Öhtul toimub kontsert ja pidu.

VILISTLASTE PEO PILETIMÜÜK ON AVATUD!

Kuni 31. märtsini 2016 on osalustasu 15 € (hinna sees meene, infovoldik, kosutav lõunasupp, tervitusjook, kontsert, sissepääs järelpeole, mis toimub Rannapaargus ja palju muud lõbusat), alates 1. aprillist kuni 31. maini hind 20 € ja 1.–25. juunini 25 €.

Kohapeal on saadaval Kärkla kooli aastaraamat 2016. Palume registreerimislehel ära märkida mitu raamatut soovite. Raamatu eest saab tasuda kohapeal sularahas 8 €.

Kõikide registreerunute vahel toimub suur auhinnaloos!

Küsimustega palume pöörduda e-posti aadressil infojuht@kardla.edu.ee või helistada telefoninumbri 463 2207.

RÕÖMSA TAASKOHTUMISENI!

KINO
HIIUMAA

Hiiumaa Kino
värsket kava saab näha:
<http://facebook.com/hiiumaakino> lehelt